

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. Лъчезар Александров Захариев, доктор

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „Доцент” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортната тренировка към професионално направление 7.6. спорт, специалност – конен спорт, за нуждите на катедра „Технически и ледени спортове” при НСА ”Васил Левски”

1. Данни за конкурса:

Обявеният конкурс е за един доцент и е публикуван в Държавен вестник бр. 84/30.10.2015 г.

В конкурса участва единственият кандидат гл. ас. Юри Динев Вълев, доктор, който е на основен трудов договор в катедра „Технически и ледени спортове” от 1987 год.

2. Професионално развитие

Гл. ас. Юри Динев Вълев е роден на 21.08.1960 г. в Стара Загора.

Последователно завършва средното си образование в техникум по ветеринарна медицина „И. И. Павлов”, Ст. Загора, през 1979 г.

През 1985 г. завършва ВИФ „Г. Димитров”, София – специалност треньор по конен спорт, ОКС – магистър. До 1987г. е треньор по конен спорт в ДФС „Електрон” Ст. Загора. От 1987 г. е преподавател по конен спорт в катедра „Технически и ледени спортове” на НСА „Васил Левски”.

От 1996 до 2012 г. е председател на ездови клуб „Св. Георги”, директор и организатор на ежегоден международен турнир по прескачане на препятствия „Св. Георги”. От 2000 г. е международен съди по всестранна езда.

От 1996 до 2015 г. е член на Управителния съвет на Българската федерация по конен спорт, председател на комисията за кадри – треньори и съдии.

Придобива научна степен доктор по теория и методика на физическото възпитание и спортна тренировка от 2014 год.

Спортносъстезателна дейност:

От 1972 до 1979 г. е състезател в ДФК „Берое“, Стара Загора, многократен призьор в дисциплините: прескачане на препятствия, обездка и всестранна езда, член на националния отбор по прескачане на препятствия. През 1976г. в гр. Шумен на Балканските игри е двоен шампион по прескачане на препятствия – индивидуално и отборно, а от същата година е и майстор на спорта по конен спорт. От 1992 до 2009 г. е състезател в ездови клуб „Св. Георги“, София и треньор.

Специализации:

От 1988 год. е международен съдия по прескачане на препятствия. През 1991 г. прави тримесечна специализация в Германия – ездово училище в град Фирзен-Дюлкен, от 2000 г. е международен съдия по всестранна езда.

Участва в 8 курсове и семинара на ФЕ от 1988 до 2015 г. в България, Беларус, Франция, Швейцария, Германия, Италия и Румъния за повишаване квалификацията като съдия по конен спорт. Преминавайки през всички нива, придобива 3-то квалификационно международно ниво, а така също и за официален лектор на национално и международно такова.

Лични компетенции:

Гл. ас. Юри Динев Вълев владее английски и руски език, говоримо и писмено на много добро ниво. Притежава отлични умения в работа с компютри и мултимедийни презентации.

Професионалното развитие на кандидата за заемане на академичната длъжност „Доцент“, закономерно и последователно се е движело по възходяща линия.

Притежава свидетелство за правоуправление на МПС – категории: А, В, В + Е.

За участие в конкурса за „Доцент“, гл. ас. Юри Динев Вълев е представил справка с наукометрични данни, както следва:

1. Монографии – 1 бр.
2. Учебно помагало и ръководство – 4 бр.
3. Научни статии и научни доклади изнесени на конференции – 18 бр. (една международна).

4. Учебни програми – 2 бр.

3. Научно-изследователска и публицистична дейност

Преобладаваща част от научно-приложните трудове и публикации на гл. ас. Юри Вълев, доктор е свързана с проблемите на техниката, тренировката и особено с обучението в конния спорт.

В това направление е извършено и подложено на задълбочен анализ обучението и техническата подготовка в отделните дисциплини. Усъвършенстване управлението на техническата подготовка показва основната роля, тежестта и значимостта на изследваните теоретични и практически направления. Това неминуемо се обуславя от съответствието на съвременните изисквания в развитието на този спорт. Всичко това е обяснимо, предвид състезателната, треньорската и преподавателската дейност на кандидата в тази спортна дисциплина.

Извън дисертационния труд, за теорията и практиката, най-съществено значение има монографията „Контрол и оценка на спортната подготовка в конния спорт” с обем от 168 страници.

Съдържанието на разработката се разделя на 4 основни направления които дават комплексен подход на отделните разглеждани страни, касаещи цялостния контрол и оценка в този спорт.

Особено внимание заслужава съдържанието и приложената методика за контрол и оценка на специализираната подготовка на етап начално обучение на ездача, а така също и на етап спортно усъвършенстване (високо спортно майсторство). За доказване на горе посоченото са приложени аргументирани и апробирани в практиката методики за контрол, нормативни таблици и модели. От тук е направен аргументиран извод, че контролът и оценката на специализираната техническа подготовка е първостепенен фактор за постигане на високи постижения.

Учебното помагало „Анализ на допусканите грешки от коня и ездача при прескачане на препятствие” е с обем от 61 страници. Внедряването и приложението на аудиовизуална техника в разработката е предпоставка за получаване на точна информация за кинематичните

характеристики на движението и за експертен анализ на допусканите грешки във фазовата структура на цялостното движение. Тук се прави генерален извод че спортното майсторство е много факторна матрица, в това число основно зависеща и от синхрона между коня и ездача, като една система. Доказва се, че допусканите грешки се предопределят от генотипните качества и обездката на коня и от техническите умения на ездача да води същия по оптимален начин при прескачането на препятствията.

Учебното помагало „Основна обездка на коня” е с обем от 96 страници. В синтезиран вид са представени средствата и методите за усъвършенстване на ездовата подготовка. Представени са основните принципи и управлението на коня в обездката на коня, правилния седеж на ездача, техниката и методиката, а така също и отделните страни от подготовката на състезателите по конен спорт в ежедневната им работа с коня.

В разработката „Система за оценяване на резултатите по спортна подготовка на учениците в спортните училища, са представени батерия специализирани тестове за оценка на спортната подготовка на учениците от V до XII клас в спортните училища. Създадени са нормативни критерии в табличен вид за оценяване на специфичната работоспособност на учениците.

Гл. ас. Юри Вълев е представил за конкурса 2 броя ръководства за начално обучение на ездача и коня в конния спорт, съответно в обем първото 178 страници, а второто в 130 страници. Основно тук са разработени въпросите за качествата на ездача и коня, правилата за езда в манежа и полето, екипировката за езда. Удачно са разкрити с особена стойност етапите в началната подготовка на ездача, основните помощи за управление на коня, основните средства в ездата в полето. Разкрити са специфичните комплексни проблеми при прескачането на препятствията, стреса и страха при началното обучение по конен спорт, обучение в безопасно падане от коня, конкретни указания за ездача в свободно придвижване с коня и с насоченост към състезания и др.

От подлежащите за рецензиране 15 научни публикации 9 са самостоятелни разработки, 5 в съавторство, първи автор и 1 втори автор.

Научните интереси на Юри Вълев са насочени основно към изследване закономерностите на тренировъчния процес, особено тенденциите в процесите на обучението, и научното обосноваване на факторите, които имат решаващо значение за постигане на високи спортни резултати в конния спорт.

По тематика и характер научната продукция на кандидата може условно да се обособи в две групи:

I-ва група: Теоретико-методична насоченост с научно-приложен характер

По време на докторантурата си и след успешната защита на дисертация гл. ас. Юри Вълев в качеството си на преподавател и треньор, успешно и задълбочено продължава изучаването на сложни тренировъчен процес по конен спорт, като сполучливо насочва научното дирене по актуални тематик и перспективни направления.

В раздел I, 7, 8 и 9 авторът в първите две предлага в практиката скала на обучение на коня. За тази цел той разделя обучението в три фази, които разделя на шест по-малки подраздела. Създадена е скала на обучение, която важи за системната начална подготовка, а така също и за обучени коне. Разгледани са основните грешки, срещани най-често в обучението на коня. Представена е методика за отстраняване на тези грешки.

В третата разработка се предлага специализирана система в началната подготовка на ездача. Чрез гъвкав и свободен седеж ездачът трябва да следва движенията на коня, без напрежение.- Подробно са описани правилата за правилното изпълнение на всеки седеж – положение на тялото, ръцете, лактите, юмруците, пръстите, краката коленете, петите, кръста, гърба, главата, погледа и др.

II-ра група: Трудове с учебно-методическа насоченост и обобщаване на спортно-педагогически опит.

В тази група I раздел, 10 авторът е разработил изпитна програма за провеждане на държавен изпит за придобиване на трета степен на

професионална квалификация, помощник-треньор. Предложени са три направления за оценяване, примерно съдържание на индивидуалните практически задания, критерии за оценяване, примерен план-конспект за тренировъчно занимание по конен спорт.

В научните публикации в съавторство (II - 15 и 19) е направен анализ на поява и развитие на конния спорт в България, така също и в света през последните десетилетия. Разгледани са видовете дисциплини в конния спорт (II,-18), анализирайки въздействието му върху човека с неговите ползи при практикуването (II – 20).

Гл. ас. Юри Вълев е участвал в 2 научно-изследователски и 2-ва образователни проекти, с доклади в международни конгреси и национални научни форуми. Проектите са свързани с европейските изисквания за обема, съдържанието и организацията на работа.

От извършения анализ на представените за рецензиране на научни трудове, могат да се направят следните обобщения:

Тематиката и обхватът на извършената научно-изследователска и научно-приложна дейност от Юри Вълев, разкриват неговите комплексни научно-педагогически интереси в конния спорт.

Положително впечатление прави прагматичния подход на кандидата към научно изследователската дейност, който се проявява при сполучливия избор на актуална проблематика, при подбора на методите и в намиране на най-прекия път за контакти и реализация на изводите в спортната практика. Целите и задачите, които се поставят пред различните изследвания са конкретни и добре осмислени. Основен дял при представената научна продукция заема педагогическия експеримент в естествени условия и сравнителния анализ. Сполучливо са използвани също така в съответствие с целесъобразността, вариационния, алтернативния, визуалния и експертния анализи, както и видео и компютърния анализ. Анализът на резултатите е задълбочен, компетентен, на високо професионално равнище, което е показателно за много добрата теоретическа и специална подготовка на кандидата. Направените изводи в голямата си част са коректни и произтичат от анализа на резултатите по конкретното изследване.

Приносите на трудовете са основно с научно-приложна стойност и спортно-педагогическа насоченост. Най-обобщаващо приносите могат да се формулират както следва:

1. Създадена и апробирана съвременна визуализирана методика за начално обучение в конния спорт.

2. Разработена е иновативна методика в обучението по конен спорт, отговаряща напълно на съвременните тенденции.

3. С подчертан научен принос е интердисциплинарния подход при прилагане на научно-приложения контрол, със собствени данни за моделиране.

4. Обогатява се теорията, методиката и спортната практика в конния спорт с подробни данни за новите тенденции при структурирането и съдържанието на отделните направления в цялостната подготовка на тандема ездач-кон.

5. Разработена е и внедрена в спортната практика научно-аргументирана методическа последователност за начално обучение в конния спорт.

Приносите са представени в достъпна форма, като повечето от тях са реализирани в спортната практика благодарение на личното и пряко участие на Юри Вълев, като треньор на елитни и начинаещи спортисти.

4. Преподавателска дейност

Гл. ас. Юри Вълев притежава отлична професионална квалификация като университетски преподавател. Широките му научни познания му позволяват еднакво успешно да преподава всички дисциплини в конния спорт. Провежда на високо ниво аудиторни и извънаудиторни занятия. За богатия си преподавателски и треньорски опит (34 години) гл. ас. Юри Вълев редовно е изпълнявал и преизпълнявал задължителният си хорариум (аудиторна и извънаудиторна заетост). Автор е на разработване и актуализиране на учебни програми за ОКС "Бакалавър", ОКС „Магистър“, СИД, следдипломна квалификация. Провеждал е лекционни курсове, практически занимания извън висшето

училище под формата на участие в обучителни курсове, семинари и състезания.

Заключение:

Гл. ас. Юри Вълев е преподавател, изследовател и общественик с много висока теоретична и приложна подготовка. Познавам го като много трудоспособен и всеотдаен специалист. Организационно-управленските умения са безспорни не само в съдийството по конен спорт, но и в ръководството на цялостната дейност на сектора, катедрата и академията.

Кандидатът отговаря на всички критерии и изисквания на Закона за развитие на академичния състав, както и на допълнителните условия от Правилника на НСА „В. Левски”.

Въз основа на изложеното в рецензията предлагам с пълна убеденост на членовете на специализираното научно жури да присъдят на гл. ас. Юри Динев Вълев, доктор академичната длъжност „Доцент” по научната специалност „Теория и методика на физическото възпитание и спортна тренировка” за нуждите на катедра „Технически и ледени спортове”.

Рецензент:
доц. Л. Захариев, доктор